

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว

THE OPINIONS OF TEACHERS ADVISING AND HELPING SYSTEM IN SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF SAKAEO EDUCATIONAL SURVICE AREA

¹⁾สมเดช เสริมทอง ²⁾ศศ.ดร.อรสาโกศลนันท์กุล ³⁾ดร.เปรมจิตร์ บุญสาย

¹⁾Somdej Sermthong ²⁾ Asst.Prof.Dr.Orasa Kosaranuntagul ³⁾ Dr.Premjit Bunsai

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ ครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว และเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วที่ดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวน 348 คน ได้มาจากการสุ่ม โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เก็บข้อมูลในเรื่องการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่าที (t – test -Independent)

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่วนความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในมาก

¹⁾นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

²⁾อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

³⁾อาจารย์ประจำหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้วเขต 1 และเขต 2 ที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พิจารณาโดยรวมทุกด้าน ทั้งด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อนักเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการส่งต่อนักเรียนแตกต่างกันมากที่สุด

ABSTRACT

This study was a survey research aiming to study and to compare the opinions of the teachers towards the advising and helping system in the school under the Jurisdiction of the Sakaeo Educational Service Area 1 and 2 . The sample included 348 teachers who acted in advising and helping system in the schools under the Jurisdiction of the Sakaeo Educational Service Area 1 and 2 in the academic year 2006, selected by stratified random sampling. The instrument used in this study was a five – point rating scale questionnaire , consisting of 5 parts : knowing individual students, screening students, supporting students, preventing and solving problems, and transfer system. The statistical analysis included percentage, mean, standard deviation and t – test independent

The results of the study were as follows :

The opinions of the teachers towards the advising and helping system in schools under the Jurisdiction of the Sakaeo Educational Service Area in the 4 aspects, knowing individual students, screening students, supporting students, and preventing and solving problems, were at a medium level. However, one aspect, transfer system, was at a high level. In addition , it was found that the mean of the opinions of the teachers under the Jurisdiction of the Sakaeo Educational Service Area 2 was higher than those in Area 1

Upon the comparison of the opinions of the teachers towards the advising and helping system in schools under the Jurisdiction of the Sakaeo Educational . Service Area 1 and 2 as a whole, it was found That there was significant difference at the .05 level in knowing individual students, screening students, supporting students, preventing and solving problems and transfer system. Considering each aspect, There was significant difference in 3 aspects : screening students, Supporting students and transfer system. As for the 2 aspects : knowing individual students and preventing and solving problems, there was no significant difference.

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อนักเรียนซึ่งอยู่ในวัยที่ขาดประสบการณ์ ดังที่กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้กล่าวไว้ว่า เนื่องมาจากผลของความเจริญก้าวหน้า หรือการเปลี่ยนแปลง ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ข้อมูล ข่าวสารและการคมนาคม การรับเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆ เข้ามา ทำให้บุคคลต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม โดยเฉพาะนักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ วัยของความอยากรู้อยากลอง อาจประพฤติดนไม่เหมาะสม โดยไม่ได้ไตร่ตรองว่าถูกหรือผิด ดีหรือไม่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และสังคมอย่างไรบ้าง จึงเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการแสดงพฤติกรรมที่มีปัญหา (กรมสุขภาพจิต, 2544 ข : 11) และผลของการเปลี่ยนแปลงที่กระทบต่อนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงของวัยรุ่นหรือช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อนั้นมีมาก ดังข้อความตอนหนึ่งที่กรมพลศึกษาได้เสนอไว้ว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น มีแนวโน้มที่จะประพฤติดนไป ในทางที่ไม่เหมาะสม ทวีความรุนแรงขึ้นจำเป็นต้องรณรงค์ ป้องกันแก้ไขปัญหา ช่วยเหลือนักเรียนเหล่านั้นให้มีความประพฤติไปในทางที่เหมาะสม สร้างความเจริญทางปัญญา ความคิด จิตใจ และคุณธรรมให้เป็นอนาคตที่แจ่มใสของชาติ สมกับที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่ายิ่งของสังคม (กรมพลศึกษา, 2537 : บทนำ)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการทางการศึกษาของโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการป้องกัน แก้ไขปัญหาที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนทุกคน มีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตนให้มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขตลอดจนป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนไม่ให้กลายเป็นปัญหาของสังคม โดยมีกระบวนการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานอย่างชัดเจนมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการมีการประสานความร่วมมือของผู้ปกครอง ครูและผู้เกี่ยวข้องหรือชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินการงานพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 ข : 5)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ

ความคิดเห็นของครู ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 กับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยครูที่ดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วทั้งเขต 1 และเขต 2 ประจำปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 3,824 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) กำหนดสัดส่วนจากประชากรทั้งหมดมาจัดเรียงลำดับแล้วทำการสุ่ม โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากโรงเรียนในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาและแยกตามอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 348 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ
ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาของครูเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)
ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะ
4. การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4.1 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด โดยให้ครอบคลุมขอบเขตของการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และนำแบบสอบถามที่สร้างเสนอกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน

ตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยหรือค่า IOC (Index of item-Objective Congruence)

4.2 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำนวน 30 คน และนำแบบสอบถามที่ได้จากการทดลองใช้ไปคำนวณหาความเชื่อมั่น (reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (a - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.69

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วทั้งเขต 1 และ เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือกับโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

5.2 ขอนหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วทั้งเขต 1 และ เขต 2 ไปยังผู้บริหารโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

5.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วทั้งเขต 1 และ เขต 2 ไปยังครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 ในการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

6.2 ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้สถิติ t-test (Independent) แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 – 10 ปี และส่วนใหญ่เป็นครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียนพบว่าระดับความคิดเห็นของครูอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่ดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 และเขต 2 พิจารณาโดยรวมทุกด้านต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

อภิปรายผล

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในด้านความสามารถอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนจัดทำเพิ่มสะสมงานของนักเรียน การสอบถามข้อมูลของนักเรียนจากครูผู้สอน วิชาต่างๆ ที่นักเรียนเรียน โรงเรียนจัดทำทะเบียนสะสมของนักเรียน โรงเรียนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพร้อมบันทึกพฤติกรรม อาจเป็นเพราะว่าเป็นหน้าที่หลักของโรงเรียนที่ต้องมีการบันทึกกิจกรรมต่างๆ ไว้เป็นหลักฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของทะเล เจริญผล (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิธีการและแก้ปัญหา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาวิธีการและปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 320 คน ได้จากการสุ่มแบบสัดส่วนและการสุ่มตัวอย่างง่ายจากครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมนักเรียน จัดทำทะเบียนสะสม ใช้เกณฑ์ของกรมสามัญศึกษาเพื่อคัดกรองนักเรียน จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง และมีการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือ

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในด้านสุขภาพ ที่มีอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การสอบถามครูพยาบาล หรือครูผู้ทำหน้าที่ครูพยาบาล การบันทึกการตรวจสุขภาพของนักเรียนและระเบียบสุขภาพ ส่วนประเด็นที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น การดำเนินการให้นักเรียนตอบแบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) การดำเนินงานสัมภาษณ์นักเรียนพร้อมบันทึกการสัมภาษณ์ การดำเนินงานเยี่ยมบ้านนักเรียนพร้อมการบันทึกการเยี่ยมบ้านตามแบบบันทึก อยู่ในระดับปานกลางเพราะเป็นการปฏิบัติที่ยุ่งยาก ผู้ประเมินต้องมีความรู้เกี่ยวกับแบบสอบวัด ดังกล่าวอย่างเพียงพอจึงจะทำให้ผลที่ได้ มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของทะเล เจริญผล (2547) ที่พบว่า ปัญหาการปฏิบัติงาน คือ ครูที่ปรึกษาไม่สะดวกในการเยี่ยมบ้านนักเรียนที่ปรึกษาและดูแลรับผิดชอบจำนวนนักเรียนมากเกินไป ผู้ปกครองและนักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการส่งต่อและขาดความต่อเนื่อง ในการติดตามผล และมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ว่าควรให้มีการสนับสนุนการไปเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษาในทุก ๆ ด้าน เช่น ขอรับ

การสนับสนุนอัตราครูเพิ่ม จัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในด้านการรอบครัวที่อยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ การสัมภาษณ์นักเรียน พร้อมบันทึกการสัมภาษณ์ การสอบถามข้อมูลจากเพื่อนของนักเรียน การดำเนินการด้วยการจัดระเบียบสะสม การเยี่ยมบ้านนักเรียนพร้อมบันทึกการเยี่ยมตามแบบบันทึก ส่วนประเด็นที่เหลื่ออยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็น การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียน การให้นักเรียนเขียนเรียงความเกี่ยวกับ “ครอบครัวของข้าพเจ้า” การสัมภาษณ์ผู้ปกครองพร้อมบันทึกการสัมภาษณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล เพ็ญแจ่ม (2545) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ โรงเรียนกำหนดเกณฑ์ทำการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนแต่งตั้งครูทั้งโรงเรียนร่วมกันจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนใช้เกณฑ์ของกรมสุขภาพจิตเพื่อคัดกรองนักเรียน ระเบียบสะสมของนักเรียน โชว์นันต์ มาร์ตวงส์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาในขั้นเตรียมการวางแผนการดำเนินงานมีการดำเนินงานอยู่ใน ระดับมากและรายการ ที่มีอันดับสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขึ้นปฏิบัติการแผนการดำเนินงาน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และรายการที่มีอันดับสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ ขึ้นกำกับติดตาม ประเมินและรายงานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และรายงานที่มีอันดับสูงสุด คือ มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ ขึ้นเตรียมการและวางแผนการดำเนินงานมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและรายการที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การวิเคราะห์สภาพความพร้อมของโรงเรียนในการดำเนินงาน ขึ้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางและรายงานที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ การตรวจเยี่ยมบ้านนักเรียน ขึ้นกำกับติดตาม ประเมินและรายงานมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลในด้านการส่งเสริมนักเรียนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ หัวหน้าระดับชั้นกำหนด

หัวข้อการจัดกิจกรรมโฮมรูม คณะกรรมการฝ่ายปกครองของโรงเรียนเป็นผู้กำหนดหัวข้อการจัดกิจกรรมโฮมรูม ครูแนะแนวกำหนดแผนและหัวข้อในการจัดกิจกรรมโฮมรูม ส่วนประเด็นที่เหลืออยู่ในระดับปานกลางทุกประเด็นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมโฮมรูมมีการผสมผสานความต้องการของนักเรียนกับแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียนและการจัดกิจกรรมโฮมรูมหลังกิจกรรมหน้าเสาธงนั้นสอดคล้องกับพรทิพย์ จุลวงศ์ (2546) ที่ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่ มีการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกโรงเรียนทั้ง 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดำเนินงานมากในเรื่องการบันทึกหลักฐานในรายอาชีพ และรายได้ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง และพบปัญหาด้านข้อมูล ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการดำเนินงานมากในเรื่องการบันทึกหลักฐานด้านความสามารถ ในการเรียน และพบปัญหาด้านข้อมูล ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีการดำเนินงานมากในเรื่อง การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และพบปัญหาในด้านการดำเนินงาน เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพได้มากขึ้น

ส่วนความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคู่ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูให้คำปรึกษากลุ่มที่มีปัญหาพฤติกรรมส่วนตัว ครูต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการก่อนให้คำปรึกษา ครูต้องศึกษาและฝึกอบรมความรู้และวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่แล้ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุดม มาสแสง (2545) ที่ได้ศึกษาภาวะความเครียด ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ เจตคติและการปฏิบัติต่อภาวะความเครียดของครูที่ปรึกษา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษามีภาวะความเครียดร้อยละ 39.7 ระดับความรู้ เจตคติและการปฏิบัติต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าครูที่จะให้คำปรึกษากับนักเรียนได้ต้องมีความรู้เพียงพอ ครูต้องมีการศึกษาอบรมในเรื่อง การดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ส่วนประเด็นที่อยู่ในระดับปานกลางนั้น เช่น การให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในช่วงพักกลางวัน ในช่วงเวลาแนะแนวและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในคาบโฮมรูมนั้นเป็นช่วงเวลาที่ครูจะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ ไม่ต้องกังวลกับหน้าที่ประจำที่ปฏิบัติอยู่

ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการส่งต่อนักเรียนที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านจิตใจที่ซับซ้อน โรงเรียนส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางบำบัดรักษาทางจิต โรงเรียนติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ เพื่อส่งต่อเด็ก กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพกายที่ยากต่อการช่วยเหลือ โรงเรียนส่งต่อให้โรงพยาบาล ดูแลช่วยเหลือ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ โรงเรียน ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะดูแลได้อยู่แล้ว จึงจำเป็นต้องส่งต่อไปในที่ที่นักเรียนจะปลอดภัย ส่วนประเด็น ที่เหลืออยู่ในระดับปาน

กลางทุกประเด็น เช่น โรงเรียนติดตามนักเรียนที่ถูกส่งต่อภายนอกทุกกรณี และรายงานให้ผู้ปกครองทราบ กรณีนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนอาจารย์ที่ปรึกษาส่งต่อนักเรียนให้ครูผู้สอนในแต่ละวิชา กรณีนักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับจิตใจอารมณ์ที่ปรึกษาส่งต่อนักเรียนให้ครูแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับ เสาวนีย์ พัฒนอมร (2544 : 28) ที่กล่าวถึงกระบวนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาการเรียนของครูแนะแนวฝ่ายปกครอง ว่าการส่งต่อนักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาอาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากจนการช่วยเหลือ ก็ควรจะดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไปเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 แบบ คือการส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียน ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหา พฤติกรรมที่ซับซ้อน หรือรุนแรง ควรส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครอง นักเรียนที่มีปัญหา ด้านสุขภาพทางกาย อาจส่งต่อ ไปยังครูพยาบาล หรือนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนอาจส่งต่อไปยังครูประจำวิชา ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบและประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว จำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา พบว่าค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้วเขต 1 และเขต 2 เกี่ยวกับการดำเนินงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พิจารณาโดยรวมทุกด้านทั้งด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อนักเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการคัดกรองนักเรียนแตกต่างกันมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบัญชา จันทร์รักษา (2540) ที่ได้ศึกษา เรื่อง ทักษะของผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี จัดการศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลางทั้งภาพรวม และในแต่ละงาน ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา เขตที่อยู่อาศัยและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการศึกษาในทุกงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผู้ปกครองบางคนได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูอยู่ด้วย และสอดคล้องกับการสนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนภายในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เพราะเป็นหน่วยงานที่ประสานติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานจึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน หลายกระบวนการเช่น จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือและปัญหาพฤติกรรม จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครือข่ายให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนและบริการแก่ผู้สนใจจัดให้มีแผนงาน โครงการ และกิจกรรมการดูแล

ช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นที่ มีการนิเทศ ติดตามผล รายงานความก้าวหน้า การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) ควรนำผลจากการวิจัยนำเสนอสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2) ผลจากการวิจัยจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วได้นำไปพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ผลจากการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูลในการสร้างความสัมพันธ์อันดีที่จะนำไปสู่การร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการวิจัยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในเขตการศึกษาอื่น เพื่อจะได้ผลจากการวิจัย ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น

2) ควรวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการติดตามและประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้การวางแผนได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3) ควรวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการวางแผนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปกครองและกรรมการสถานศึกษา

4) ควรมีการวิจัยว่าโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาแตกต่างกันในเรื่อง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรือไม่

บรรณานุกรม

กรมพลศึกษา. 2537. รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูลการคุ้มครองความประพฤตินักเรียน นักศึกษา

ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประจำปีงบประมาณ 2536. กรุงเทพมหานคร :

กองสารวัตรนักเรียน.

กรมสุขภาพจิต. 2544 ข. คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์องค์การรับ-ส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. 2544. คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์องค์การรับ - ส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ทะเล เจริญผล. 2547. การศึกษาวิธีการและแก้ปัญหาาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู

ที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์

- สุรพล เพ็ญแจ่ม. 2545. การที่ส่วนร่วมในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลของผู้ปกครอง
นักเรียนโรงเรียนมัธยม กรมสามัญ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โชวันันต์ มารุตวงศ์. 2546. การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด
กรมสามัญศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรทิพย์ จุลวงศ์. 2546. สภาพและปัญหาการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- อุดม มาสแสง. 2545. ภาวะเครียด ความรู้ เจตคติและการปฏิบัติต่อระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนีย์ พัฒนอมร. 2544. ก้าวใหม่ : งานสุขภาพจิตโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : วงศ์กมลโปรดักชั่น.
- บัญชา จันทร์รักษา. 2540. ทักษะของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- Cronbach, Lee Joseyh. 1970. **Essebtuaks if Psychological Testing**. 3nd ed. New York :Haper and Rew.
- Krejcie, R.V., and Morgan D.W. 1970. “**Determining Sample Size for Research Activities.**”
Psychological measurement.